

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ЕКОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра безпеки життєдіяльності**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА
ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»**

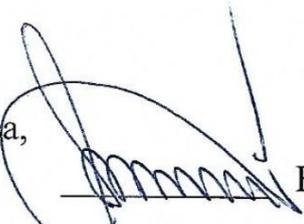
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	20 «Аграрні науки та продовольство»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	205 Лісове господарство
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА	Лісове господарство
ТИП ДИСЦИПЛІНИ	Обов'язкова компонента
МОВА НАВЧАННЯ	Українська

Робоча програма з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 205 «Лісове господарство» / Укладачі: В.В Скиба, О.І. Розпутній, І.В. Перцьовий, В.Ю. Герасименко, В.П. Бабань. Біла Церква: БНАУ, 2025. 20 с.

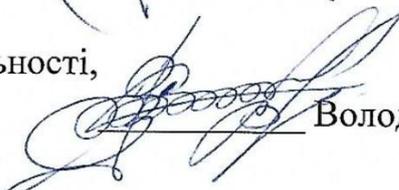
Розробники: В.В. Скиба, доктор с.-г. наук, доцент,
О.І. Розпутній доктор с.-г. наук, професор,
І.В. Перцьовий, канд. с.-г. наук, доцент,
В.Ю. Герасименко, канд. с.-г. наук, доцент,
В.П. Бабань, канд. с.-г. наук, доцент.

Робочу програму затверджено на розширеному засіданні кафедри лісового господарства
(Протокол № 14 від 07 липня 2025 р.)

Завідувач кафедри лісового господарства,
професор

Василь ХРИК

Завідувач кафедри безпеки життєдіяльності,
доцент

Володимир СКИБА

Гарант ОП, доцент

Тетяна ЛОЗІНСЬКА

Схвалено науково-методичною комісією агробіотехнологічного факультету
(Протокол № 4 від 21.07. 2025 р.)

Голова науково-методичної комісії,
професор

Леся КАРПУК

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 205 «ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»	5
4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	6
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
6. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	7
7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
7.1. Лекції	8
7.2. Практичні заняття	10
7.3. Самостійна робота	11
7.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	12
8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	13
9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	14
10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	14
11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	15
12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	16
13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	16

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2025-2026 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» передбачено всього 90 академічні години (3 кредити ECTS), в т.ч. аудиторних – 42 години (лекції – 14, практичні заняття – 28), самостійна робота студентів – 48 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	20 «Аграрні науки та продовольство»	Обов'язкова	
Змістових модулів – 3		<i>Рік підготовки:</i>	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – не передбачене	Спеціальність: 205 «Лісове господарство»	2-й	2-й
Загальна кількість академічних годин – 90		<i>Семестр</i>	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4, самостійної роботи студента – 6		<i>Лекції</i>	
	14 год	6 год	
	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	<i>Практичні</i>	
		28 год	6 год
		<i>Самостійна робота</i>	
		48 год	78 год
		Підсумковий контроль: Іспит	

Метою вивчення дисципліни є формування у здобувачів системи знань, умінь та навичок, необхідних для забезпечення особистої та колективної безпеки, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного, природного та соціального характеру, а також для організації заходів з цивільного захисту у сфері лісового господарства.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» використовує досягнення основних дисциплін професійної і практичної підготовки майбутніх фахівців лісгосподарської діяльності, а також методи фундаментальних і прикладних дисциплін освітнього рівня бакалавр спеціальності 205 «Лісове господарство».

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 11. Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК 9. Здатність розробляти проектну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи.

ФК 10. Здатність організувати роботу малих колективів виконавців.

ФК 12. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

ПРН 4. Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства.

ПРН 7. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

ПРН 8. Проектувати та організовувати ведення лісового та мисливського господарства відповідно до встановлених вимог.

ПРН 12. Інтегрувати та удосконалювати виробничі процеси ведення лісового господарства відповідно до чинних вимог.

ПРН 13. Демонструвати повагу до етичних принципів та формувати етичні засади співпраці в колективі.

ПРН 16. Організувати результативні та безпечні умови праці.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ»

Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності

Тема 1.1. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності та екологічної безпеки.

Тема 1.2. Номенклатура, класифікація та ідентифікація небезпек

Тема 1.3. Середовища проживання людини.

Тема 1.4. Виробнича безпека.

Тема 1.5. Перша долікарська допомога.

Змістовий модуль 2. Основи охорони праці

Тема 2.1. Основні поняття, терміни та визначення в галузі охорони праці.

Тема 2.2. Правові та організаційні основи охорони праці.

Тема 2.3. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.

Тема 2.4. Поняття про виробничий травматизм, нещасні випадки та професійні захворювання.

Тема 2.5. Основи пожежної та вибухонебезпеки.

Змістовий модуль 3. Цивільний захист

Тема 3.1. Законодавчі та нормативно-правові основи цивільного захисту.

Тема 3.2. Основні принципи та способи захисту населення та територій від надзвичайних ситуацій.

Тема 3.3. Радіаційна безпека.

Тема 3.4. Хімічна безпека.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	всього	Л	П	СРС	всього	Л	П	СРС
<i>Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності</i>								
Тема 1.1	7	1	2	4	22	1	1	12
Тема 1.2	8	1	2	4				
Тема 1.3	8	1	2	4				
Тема 1.4	8	1	2	4	18	1	1	12
Тема 1.5	8	1	2	4				
Разом за модуль 1	42	5	10	20	42	2	2	24
<i>Змістовий модуль 2. Основи охорони праці</i>								
Тема 2.1	8	1	2	4	22	1	1	12
Тема 2.2	8	1	2	4				
Тема 2.3	8	1	2	4				
Тема 2.4	8	1	2	4	18	1	1	12
Тема 2.5	8	1	2	4				
Разом за модуль 2	44	5	10	20	44	2	2	24
<i>Змістовий модуль 3. Цивільний захист</i>								
Тема 3.1	8	1	2	2	14	1	1	15
Тема 3.2	8	1	2	2				
Тема 3.3	6	1	2	2	16	1	1	15
Тема 3.4	6	1	2	2				
Разом	34	4	8	8	34	2	2	30

за модуль 3								
Всього годин	90	14	28	48	90	6	6	78

Примітка: Л – лекції, П – практичні заняття, СРС – самостійна робота студентів.

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності</i>	
<p>Лекція 1. Принципи академічної доброчесності. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності та екологічної безпеки.</p> <p>Модель життєдіяльності людини. Методологічні основи безпеки життєдіяльності з урахуванням екологічних чинників. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Безпека людини, суспільства, національна безпека, взаємозв'язок із станом навколишнього середовища та екологічною стійкістю.</p>	1
<p>Лекція 2. Номенклатура, класифікація та ідентифікація небезпек.</p> <p>Глобальні небезпеки людства. Види небезпек та їх класифікація з екологічним ухилом (забруднення повітря, води, ґрунту). Соціально-політичні небезпеки. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їх профілактика. Злочинність як фактор небезпеки.</p>	1
<p>Лекція 3. Середовище проживання людини. Медико-біологічні основи безпеки життєдіяльності.</p> <p>Психологічні особливості людини та їх роль в безпеці життєдіяльності. Види природних та антропогенних небезпек, що можуть призвести до надзвичайних ситуацій. Вплив екологічних факторів на здоров'я та безпеку людини. Безпека в системі «людина-техніка-середовище».</p>	1
<p>Лекція 4. Виробнича безпека.</p> <p>Безпека експлуатації технологічного обладнання та виробничих процесів з урахуванням екологічних ризиків. Небезпека впливу на людину електричного струму, шуму та вібрації. Основи</p>	1

електробезпеки на об'єктах лісогосподарської діяльності та екологічної безпеки при роботі з природними ресурсами.	
Лекція 5. Перша долікарська допомога Перша долікарська допомога при невідкладних станах, що виникають у побутовій та виробничій сфері, у повсякденному житті та під час надзвичайних ситуацій, включаючи екологічні катастрофи (забруднення води, хімічні аварії, пожежі).	1
Разом за змістовий модуль 1	5
<i>Змістовий модуль 2. Основи охорони праці</i>	
Лекція 1. Основні поняття, терміни та визначення в галузі охорони праці. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном з урахуванням екологічних аспектів. Система державного управління охороною праці та контролю за впливом виробництва на навколишнє середовище.	1
Лекція 2. Правові та організаційні основи охорони праці. Основні положення Кодексу Законів «Про працю», закону України «Про охорону праці», «Про пожежну безпеку» та інших нормативно-правових актів, що враховують екологічну безпеку на виробництві та вплив діяльності людини на природу.	1
Лекція 3. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Умови праці. Психофізіологічні вимоги до умов праці: психологічні, фізіологічні, технічні. Ритм праці, фази працездатності. Система «Людина-машина», «Людина-оператор». Ергономіка та екологічна безпека робочого середовища.	1
Лекція 4. Поняття про виробничий травматизм, нещасні випадки та професійні захворювання. Поняття про виробничий травматизм, нещасні випадки та професійні захворювання. Профілактика травматизму та професійних захворювань. Врахування екологічних факторів на виробництві при плануванні профілактичних заходів. Медичні огляди та оцінка впливу шкідливих екологічних чинників.	1
Лекція 5. Основи пожежної та вибухонебезпеки. Теоретичні основи механізму горіння та вибуху. Класифікація видів горіння. Основні причини пожеж. Види пожеж. Показники пожежо- і вибухонебезпеки речовин і матеріалів, включно з хімічними та екологічно небезпечними. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю.	1
Разом за змістовий модуль 2	5

<i>Змістовий модуль 3. Цивільний захист</i>	
<p>Лекція 1. Законодавчі та нормативно-правові основи цивільного захисту.</p> <p>Класифікація та специфіка надзвичайних ситуацій. Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України). Види НС техногенного та екологічного характеру. Дії цивільного населення в зоні бойових дій та екологічних катастроф.</p>	1
<p>Лекція 2. Основні принципи та способи захисту населення та територій від надзвичайних ситуацій.</p> <p>Локалізація та ліквідація НС. Оповіщення та інформування у сфері ЦЗ. Евакуаційні заходи. Медико-психологічна реабілітація постраждалих осіб. Екологічні аспекти під час локалізації та ліквідації надзвичайних ситуацій.</p>	1
<p>Лекція 3. Радіаційна безпека.</p> <p>Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного забруднення. Ядерні вибухи. Вражаючі фактори ядерних вибухів. Вплив на довкілля та довгострокові екологічні наслідки.</p>	1
<p>Лекція 4. Хімічна безпека.</p> <p>Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах хімічного забруднення. Характеристика хімічного ураження людей та його вплив на екологічне середовище.</p>	1
Разом за змістовий модуль 3	4
Всього	14

7.2. Практичні заняття

№ з/п	Тема практичних занять	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності</i>		
1	Характеристика джерел небезпек, групи їх факторів та чинників.	2
2	Ризик, як кількісна оцінка небезпек. Види, класифікація та методи визначення ризиків.	2
3	Психофізіологічні особливості людини та їх роль в безпеці життєдіяльності.	2
4	Вимоги безпеки до робочих місць. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка.	2
5	Штучне дихання та непрямий масаж серця. Зупинка кровотеч. Фіксація переломів.	2

	Разом за змістовий модуль 1	10
	<i>Змістовий модуль 2. Основи охорони праці</i>	
6	Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи.	2
7	Інструкції з охорони праці. Види відповідальності за порушення законодавства та нормативних актів про охорону праці.	2
8	Небезпечні та шкідливі виробничі фактори. Атестація робочих місць за умовами праці.	2
9	Поняття про “Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в організаціях та установах”.	2
10	Способи і засоби гасіння пожежі, практичне використання вогнегасників	2
	Разом за змістовий модуль 2	10
	<i>Змістовий модуль 3. Цивільний захист</i>	
11	Уражаючі фактори, негативний вплив та наслідки. Надзвичайні ситуації військового характеру. Права та обов'язки населення при введенні військового та особливого стану.	2
12	Засоби індивідуального та колективного захисту на виробництві та в умовах надзвичайних ситуацій.	2
13	Протирадіаційний захист в умовах радіаційної аварії. Ознаки променевої променевої хвороби.	2
14	Превентивні заходи щодо зменшення масштабів хімічного впливу на об'єкти господарювання. Характеристика зон хімічного зараження.	2
	Разом за змістовий модуль 3	8
	Всього	28

7.3. Самостійна робота

Тема і зміст лекції	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності</i>	
Культура безпечної життєдіяльності як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства.	4
Вплив сучасних інформаційних технологій на людину та безпеку суспільства. Пропаганда та заходи боротьби з цим явищем.	4

Особливості темпераментів людини та їх значення у професійному доборі та психофізіологічній експертизі на робочих місцях і професіях з високим ризиком.	4
Основи електробезпеки на об'єктах лісогосподарської діяльності.	4
Допомога при переохолодженні, обмороженнях та опіках, ураженні електричним струмом, укусах хижих звірів, комах та плазунів. Допомога при алергічних реакціях на рослини та їх компоненти.	4
Разом за змістовий модуль 1	20
<i>Змістовий модуль 2. Основи охорони праці</i>	
Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці.	4
Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів.	4
Санітарно-гігієнічні вимоги до показників шуму та вібрації. Санітарно-гігієнічні вимоги до показників природного та штучного освітлення.	4
Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Медичні огляди.	4
Система попередження пожеж. Класифікація загальних заходів пожежної профілактики. Евакуація людей. Дії персоналу при виникненні пожежі.	4
Разом за змістовий модуль 2	20
<i>Змістовий модуль 3. Цивільний захист</i>	
Запобігання та мінімізації наслідків НС техногенного характеру.	2
Функції та обов'язки керівника та порядок дій персоналу підприємств в умовах виникнення надзвичайних ситуацій.	2
Характеристика зон радіоактивного забруднення при радіаційних аваріях та вибухах ядерних боєприпасів. Превентивні заходи щодо зниження масштабів радіаційного впливу на об'єкти господарювання.	2
Вплив отруйних речовин на людей і тварин. Надання першої медичної допомоги при отруєнні.	2
Разом за змістовий модуль 3	8
Всього	48

7.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

1. Аналіз основних небезпек у побуті та на виробництві.
2. Оцінка ризиків виникнення надзвичайних ситуацій у регіоні проживання.
3. Розробка індивідуального плану евакуації з житлового будинку.
4. Дослідження впливу стресових факторів на працездатність людини.
5. Засоби індивідуального захисту: класифікація та правила використання.
6. Вивчення методів надання першої домедичної допомоги при травмах.
7. Аналіз нормативно-правової бази України у сфері цивільного захисту.
8. Розробка пам'ятки для населення щодо дій при пожежі.
9. Вплив екологічних факторів на здоров'я людини.
10. Оцінка рівня професійних ризиків у вибраній галузі (аграрна, промислова тощо).
11. Моделювання дій колективу при виникненні надзвичайної ситуації техногенного характеру.
12. Розробка плану евакуації для навчального закладу чи підприємства.
13. Організація системи оповіщення населення у разі загрози стихійного лиха.
14. Аналіз сучасних методів ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.
15. Розробка комплексу заходів з охорони праці та безпеки життєдіяльності на виробництві.
16. Дослідження психологічних аспектів поведінки людей у кризових ситуаціях.
17. Підготовка інформаційної кампанії для населення щодо правил безпечної поведінки.
18. Оцінка ефективності використання колективних засобів захисту (укриття, сховища).
19. Розробка плану взаємодії служб цивільного захисту під час ліквідації наслідків аварії.
20. Порівняльний аналіз міжнародного досвіду організації системи цивільного захисту.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ)

Тема: Організація безпечного ведення робіт з бензомоторними пилами.

Мета: Навчити студента формувати повний цикл безпеки на робочому місці лісоруба: від допуску до завершення зміни.

Завдання: Розробити **карту безпеки праці (Check-list)** для конкретного робочого місця, обґрунтовуючи всі пункти нормативними документами (НПАОП, КЗпП, ДСТУ).

1. Вихідні дані для студента

Кожному студенту надається **сценарій робіт**, який впливає на порядок виконання завдання:

Параметр	Варіанти
Сезон робіт	Зима (мороз -10°C) / Літо (спека +25°C)
Тип робіт	Розкряжування на складі / Звалювання дерев на схилі
Модель бензопили	Stihl MS 361 / Husqvarna 365

Виходячи з цих параметрів студент має адаптувати режим праці, екіпірування та інші заходи безпеки.

2. Завдання студента

- Заповнити **карту безпеки лісоруба** (таблиця нижче).
- Кожне рішення обґрунтувати посиланням на нормативні документи:
  - **НПАОП** – правила охорони праці в лісовому господарстві;
  - **КЗпП України** – вимоги щодо робочого часу та перерв;
  - **ДСТУ / EN** – стандарти спецодягу та ЗІЗ.

3. Бланк виконання роботи

Етап роботи	Що перевіряємо / Що робимо (Питання)	Рішення студента (Заповнюється конкретно під варіант)
I. Допуск до роботи	1. Які документи повинен мати працівник? (<i>Освіта, вік, медична довідка</i>)	- Вік: ≥ 18 років - Посвідчення «Лісоруб» - Медична довідка (форма для робіт зі шкідливими умовами – шум/вібрація) - Посвідчення про перевірку знань з ОП
	2. Який інструктаж необхідно провести? (<i>Вид інструктажу, реєстрація</i>)	- Первинний інструктаж на робочому місці - Журнал реєстрації інструктажів з питань ОП - Тема: «Безпека при звалюванні дерев»
II. Екіпірування (ЗІЗ)	3. Спецодяг та спецвзуття (<i>Тип захисту від порізів ланцюгом</i>)	- Штани з захистом від порізів (клас 1, швидкість ланцюга 20 м/с) - Сигнальна куртка (помаранчева) - Черевики з металевим підноском і захистом від пропилу

	4. Захист голови, органів слуху та зору	- Каска захисна лісівника (EN 397) - Щиток сітчастий - Навушники (зниження шуму ≥ 25 дБ)
	5. Захист рук (вібрація)	- Антивібраційні рукавиці (ДСТУ EN ISO 10819)
III. Організація процесу	6. Режим праці та відпочинку (<i>Критично для роботи з бензопилою</i>)	Літо: - Робота: 45 хв - Перерва (вібрація/шум): 15 хв - Обідня перерва: 1 год (затінок, питна вода) Зима: - Робота: 40 хв - Перерва: 20 хв (попередження переохолодження) - Обідня перерва: 1 год
	7. Перевірка інструменту перед стартом (<i>Чек-лист справності</i>)	- Справність гальма ланцюга - Натяг ланцюга - Перевірка уловлювача ланцюга - Відсутність підтікання палива
IV. Завершення робіт	8. Дії по закінченню зміни (<i>Гігієна, техніка</i>)	- Очистити пилу від тирси, зняти ланцюг - Злити паливо (при тривалому зберіганні) - Очистити та просушити спецодяг - Прийняти теплий душ (профілактика вібраційної хвороби)

4. Переваги цього підходу

1. **Логічний ланцюжок дій:** студент проходить весь процес працівника від допуску до завершення зміни.
2. **Актуальність:** акцент на реальних ризиках (перевтома, невірне екіпірування, несправний інструмент).
3. **Зручність перевірки:** викладач одразу бачить пропуски або помилки.
4. **Реалістичність:** робота виглядає як технологічна карта або наряд-допуск, що стане у нагоді у професійній діяльності.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання ґрунтуються на принципах студентоцентризму та індивідуально-особистісного підходу; реалізуються через навчання на основі досліджень, посилення творчої спрямованості у формі комбінації лекцій,

практичних занять, самостійної роботи з використанням елементів дистанційного навчання, в тому числі в системі Moodle.

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, роздатковий матеріал. Широко використовується метод проблемного викладення, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді практикумів з виконанням індивідуальних та групових завдань з моделюванням ситуацій, круглих столів. На заняттях використовуються вимірювальні прилади, дозиметри, радіометри, спектрометри, засоби індивідуального захисту, аптечки, медичні сумки та шини, переносні ноші, гучномовці, схеми, макети, зразки відібраних проб продуктів харчування та складових лісової екосистеми.

У разі дистанційного і змішаного навчання використовуються навчальна платформа Moodle Білоцерківського НАУ, онлайн-платформи ZOOM, Microsoft Team, Google Meet, електронна пошта, мобільні додатки.

9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з предмету включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у електронний журнал після кожного контрольного заходу.

За умови повного виконання навчального навантаження та отримання студентом не менше 60 балів, студент допускається до підсумкового контролю – іспиту. Максимальна кількість балів, яка отримується студентом на іспиті – 30 балів.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання лекційних занять не передбачено. На лекційних заняттях ведеться облік присутності здобувачів для контролю відвідуваності занять.

Оцінку на практичному занятті здобувач отримує за виконані практичні роботи, командні проєкти, зроблені доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

Основними видами самостійної роботи є підготовка фахових доповідей, презентацій, есе, участь у командних проєктах, виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній / інформальній освіті здійснюється відповідно до чинного Положення https://education.btsau.edu.ua/sites/default/files/DOC/pologenua/polog_neformal_osvita_2024.pdf

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється за результатами поточного (практичні заняття, самостійна робота) та рубіжного (модульного) контролів за десятибальною шкалою – «1», «2», «3», «4» ... «10».

1 бал оцінювання (з заокругленням до цілого числа) відповідає 10 % правильних тверджень у разі усної відповіді, відповідей у тесті, виконаних завдань тощо.

Бали з модульного контролю нараховуються за виконання модульної контрольної роботи.

Відсутність студента на занятті («нб») у розрахунку середнього арифметичного значення (САЗ) приймається як «0».

У кінці семестру обчислюється САЗ всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок з наступним переведенням його у бали за формулою:

$$\text{БПК} = \text{САЗ} \times k,$$

де БПК – бали з поточного контролю;

САЗ – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок;

k – коефіцієнт для певного виду контролю (практичні заняття, самостійна робота – «3», модульний контроль – «1» для форми підсумкового контролю «екзамен» та «4» для форми підсумкового контролю «залік»).

Результати поточного оцінювання здобувача (за 10-бальною шкалою) виставляють в електронний журнал АСУ БНАУ, які автоматично переводяться у 100-бальну шкалу відповідно до розподілу балів за окремі види робіт.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти

Максимально можлива к-ть балів, якщо форма підсумкового контролю	Практичні заняття	Самостій на робота		Модульний контроль	Підсумковий контроль	Загальний бал
		Само- підготовка	ІНДЗ			
Іспит	30	10	20	10	30	100

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100- бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Для забезпечення лекційних занять використовуються: мультимедійний проектор, графопроектор, таблиці, схеми, макети. Для проведення практичних занять використовуються: таблиці, схеми, довідкові дані, вимірювальні прилади, дозиметри "СРП-68-01" та "Прип'ять", радіометри "РИБГ" "РУБ-01П6", "РУГ - Р", спектрометри "СЕГ-05", "УСК Гамма Плюс", засоби індивідуального захисту, аптечки, медичні сумки та шини, переносні ноші, гучномовці, макети, зразки відібраних проб продуктів харчування та компонентів лісової екосистеми.

Окремі практичні заняття проводяться в лабораторії кафедри, в якій використовуються муфельні печі, сушильні шафи, лабораторний посуд та обладнання.

13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Голінько В.І., Третьякова Л.Д., Чеберячко С.І., Мітюк Л.О. Методологія оцінювання та управління професійними ризиками у використанні й виготовленні засобів індивідуального захисту. Дніпро Середняк Т. К. 2021. 255 с.

2. Голінько В.І., Чеберячко С.І., Дерюгін О.В. Ергономічний аналіз умов праці. Дніпро Середняк Т. К. 2018. 200 с.

3. Лемешев М. С., Березюк О. В. Основи охорони праці та безпека життєдіяльності. Частина 1: Основи охорони праці. Вінниця ВНТУ. 2019. С

4. Лемешев М. С., Березюк О. В. Основи охорони праці та безпека життєдіяльності. Частина 2: Безпека життєдіяльності. Вінниця ВНТУ. 2021.С
5. Мелех Л. В. Охорона праці та безпека життєдіяльності. Львів ЛьвДУВС 2022. 219 с.
6. Методичні рекомендації. Цивільний захист, правові засади та організація заходів цивільного захисту. Київ НУБіП України 2022-2023.
7. Охорона праці та безпека життєдіяльності. Одеса: ОДАХТ. 2023. 273 с.
8. Охорона праці та безпека життєдіяльності. Одеса: ОНУ. 2020. 456 с.
9. Палієнко О.О., Шинкаренко О.П. Безпека життя. Київ Державний торговельно-економічний університет 2024. 219 с. ISBN 978-966-918-151-0.
10. Піскунова Л.Е., Прилипко В., Зубок Т. О. Безпека життєдіяльності. Київ, Олді+. 2025. 456 с. ISBN 978-966-2393-90-3.
11. Пістун І.П., Кочубей В.І. Безпека життєдіяльності. Київ Університетська книга 2023. 575 с. ISBN 978-966-680-544-0.
12. Рак В. С., Половко М. В., Степанченко В. В. Охорона праці на підприємстві. Україна 2020.
13. Чеберячко С. І., Наумов М. М., Радчук Д. І. Засоби індивідуального захисту органів дихання та шкіри. Спецвипуск журналу «Охорона праці та пожежна безпека» № 2 Київ Медіа-Про 2021 С. 72
14. Чеберячко С. І., Радчук Д. І., Наумов М. М. Особливості нового технічного регламенту : обираємо безпечні засоби індивідуального захисту. Спецвипуск журналу «Охорона праці та пожежна безпека» № 1 (9) Київ Медіа-Про 2022. С. 74
15. Levchenko O., Polukarov O., Arlamov O., Polukarov Y., Zemlyanska O. Labour Protection and Civil Defense. Kyiv Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute 2021. 352 p.

Додаткова література

1. Belyaev V.V., Volkova O.M., Gudkov D.I., Pryshlyak S.P., Skyba V.V. Reconstruction of the absorbed dose of ionizing radiation in fish of the Glyboke lake over the early phase of the Chernobyl accident. *Hydrobiological Journal*. 2021. Vol. 57. Is. 4. P. 86–95. <https://doi.org/10.1615/HYDROBJ.V57.I4.80>
2. Волянський П. Б., Барило О. Г., Гур'єв С. О. Вживання в умовах надзвичайних ситуацій. Харків ФОП Панов А. М. 2016. 189 с.
3. Директиви ЄС щодо охорони праці. Брюссель 2019.
4. Журнал «Охорона праці та пожежна безпека». Київ 2021-2022.
5. Методичні матеріали з цивільного захисту. Київ НУБіП України 2022-2023.
6. Міністерство соціальної політики України. Типове положення про службу охорони праці. Наказ № 1220 від 27.08.2018.
7. Практичні рекомендації з організації та оцінювання умов праці. Київ КПІ ім. Ігоря Сікорського 2020.
8. Скиба В.В. Радіоекологічний моніторинг накопичення ^{90}Sr та ^{137}Cs в організмах риб деяких водойм лісостепу України. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*. 2023. № 2. С. 145–154. <https://doi.org/10.33245/2310-9289-2023-182-2-145-154>

9. Скиба В.В. Формування еквівалентної дози внутрішнього опромінення населення при споживанні рибопродукції, вирощеної в умовах радіоактивного забруднення водойм. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*. 2012. Вип. 7 (90). С. 127–131.

10. Україна. Закон. Про охорону праці. Відомості Верховної Ради України 1992 № 49.

11. Україна. Кодекс законів про працю України. Відомості Верховної Ради України 1971 № 50.

12. Фесенко О. О., Лисюк В. М., Сахарова З. М., Неменуца С. М. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці. Одеса ОНАХТ 2020. 149 с.

13. Фесенко О. О., Лисюк В. М., Сахарова З. М., Неменуца С. М. Охорона праці та цивільний захист (модуль 1 — Охорона праці). Одеса ОНАХТ 2020. 126 с.

Адреси сайтів в INTERNET

1. <https://scholar.google.com/>
2. <https://rep.btsau.edu.ua/>
3. <https://www.nbu.gov.ua/>
4. <https://www.scopus.com/>
5. <https://www.webofscience.com/>
6. <https://teach.btsau.net.ua/my/>
7. <https://zakon.rada.gov.ua>
8. <https://zakon.rada.gov.ua>
9. <https://protocol.ua>